

Epstin dosijei, rat s Iranom, kriza oko Grenlanda – kako ruske dezinformacije eksploatišu velike međunarodne događaje

1. Uvod i ključni nalazi

Ovaj izveštaj nastao je kao rezultat monitoringa sprovedenog od 1. januara do 31. marta 2026. godine, u okviru projekta [ATAFIMI](#), čiji je cilj otkrivanje i analiza slučajeva manipulacije informacijama i mešanja (FIMI) poreklom iz Rusije, u različitim zemljama i na različitim jezicima. Monitoring obuhvata sledeće zemlje učesnice: Španiju, Ukrajinu, Litvaniju, Gruziju, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Argentinu, Kolumbiju, Meksiko i Venecuelu.

Ključni nalazi

- Ovaj period monitoringa posebno se izdvaja po dezinformacijama koje su nadograđene na već postojeće narative, ali su uokvirene u aktuelne međunarodne događaje - kao što su deklasifikacija Epstin dosijea, situacija na Bliskom istoku, Zimske olimpijske igre ili hapšenje Nikolasa Madura u Venecueli.
- Plasirane poruke bile su usmerene kako ka narušavanju međunarodnog ugleda Ukrajinaca i njihove vlade, tako i ka izgradnji pozitivne slike o Rusiji.
- Zabeleženi su sadržaji koji, osim što podstiču kritiku Ukrajine, idu i korak dalje, koristeći veštačku inteligenciju za karikiranje i ismevanje ukrajinskih javnih ličnosti.
- Pored brzog reagovanja na aktuelne vesti i krize, te upotrebe sadržaja generisanog veštačkom inteligencijom – što je već uočeno u prethodnom izveštaju – kao značajne taktike izdvajaju se i ciljano obraćanje različitim grupama publike, kao i nastojanje da se protivnik što više diskredituje.

2. Prekogranični narativi

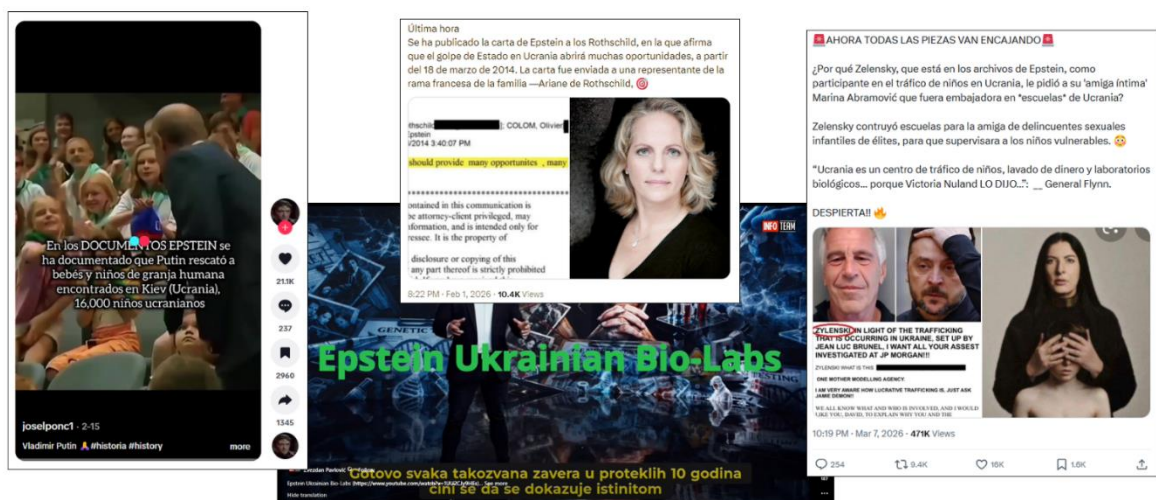
Međunarodni događaji

U prva tri meseca 2026. godine uočeno je nekoliko narativa koji međunarodne događaje i spoljne sukobe prilagođavaju u cilju pojačavanja proruskih poruka, diskreditovanja Ukrajine i podrivanja poverenja u zapadne saveznike. Kao izrazit trend nametnulo se iskorišćavanje nedavnih geopolitičkih dešavanja kako bi se Rusija predstavila kao faktor stabilizacije, dok su istovremeno sprovedeni napadi na ugled Ukrajine i njene vlade. Sve organizacije za proveru činjenica uključene u monitoring otkrile su sadržaje vezane za Epstin dosijee i situaciju na Bliskom istoku.

Epstin dosijeji

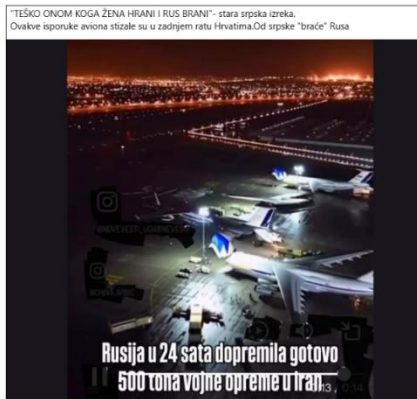
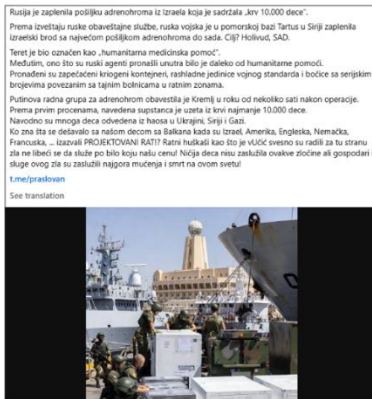
Jedan od najuočljivijih obrazaca u analizi podataka bila je zloupotreba „Epstin dosijea“. Njihova deklasifikacija iskorišćena je u dve svrhe – za jačanje proruskog sadržaja, primera radi tvrdnjama u TikTok video snimcima koji su skupili više od 3 miliona pregleda da je Vladimir Putin „spasao“ ukrajinsku decu, ili da Rusija pokreće istrage protiv Bila Gejtsa zbog navodnih veza sa skrivenim centrima moći, ali i za oživljavanje i učvršćivanje već postojećih narativa uperenih protiv Ukrajine.

Među njima su se ponovo pojavile lažne tvrdnje o navodnim biolaboratorijama u Ukrajini, koje su Epstin dosijeji navodno „potvrdili“. Na scenu je stupio i Zelenski, optužen za umešanost u mreže trgovine decom, a kružili su i sadržaji koji Epstina i porodicu Rotšild dovode u vezu s Majdanom, dodatno učvršćujući narativ o ustanku iz 2014. kao o državnom udaru sponzorisanom od strane Zapada. Širio se i fabrikovani sadržaj – poput navodne fotografije Zelenskog s Epštajnom – koji je otkriven u Španiji, Srbiji, Gruziji i Litvaniji.

Napadi SAD i Izraela na Iran

Situacija na Bliskom istoku nastala nakon napada SAD i Izraela na Iran takođe je poslužila za raspirivanje antiameričkih, antiizraelskih i proruskih narativa. Deo sadržaja prikazivao je Rusiju kao strateškog saveznika Irana u sukobu sa Zapadom, dok su drugi sadržaji počivali na zavereničkim porukama – poput tvrdnji otkrivenih u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Španiji o tome da je Rusija zaplenila pošiljku adrenohroma na izraelskom brodu namenjenom Holivudu – sve u cilju demonizacije zapadnih aktera i veličanja Putinove Rusije.

Tramp i Grenland

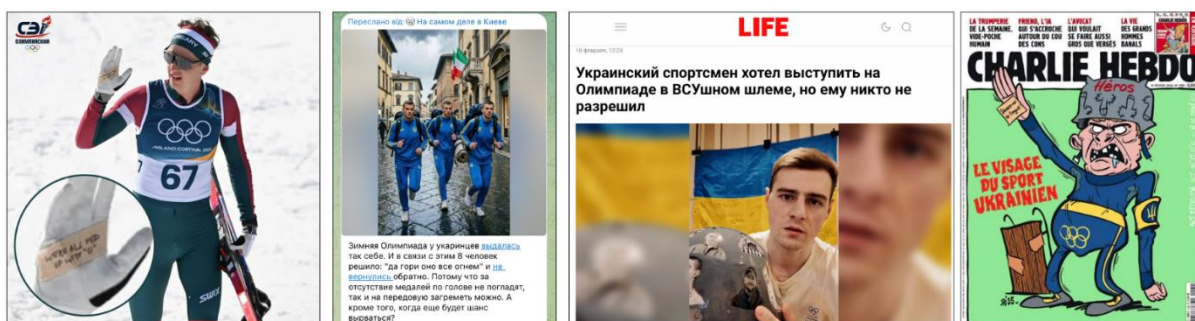
U nešto manjoj meri, američki interes za Grenland takođe je utkan u ove narative, pretežno kako bi se ismejali zapadni saveznici i Ukrajina prikazala kao teret za svoje partnere. Takvi sadržaji spajali su već opovrgnute tvrdnje o napetostima između Danske, SAD, Nemačke i Ukrajine s porukama kojima se dovodi u pitanje evropska podrška Kijevu i kredibilitet NATO-a. Primer je lažni citat pripisan Zelenskom, u kome se sugeriše da bi najefikasniji odgovor na Rusiju bio da Danska proda Grenland i sav prihod uputi Ukrajini.

Zimske olimpijske igre

Zimske olimpijske igre održane u februaru 2026. godine poslužile su kao povod za plasiranje dezinformacija, pri čemu su već uhodani narativi o Ukrajini preobučeni u sportski kontekst. Sadržaji otkriveni u više zemalja koristili su ukrajinsku olimpijsku delegaciju kao metu – prikazujući je kao marginalizovanu i odbačenu kroz lažne [tvrdnje](#) da su njeni sportisti namerno izolovani od ostalih takmičara ili da je mađarski sportista tokom takmičenja [prikazao](#) poruku neprijateljsku prema Ukrajini.

Kružio je i manipulirani sadržaj koji je jednog ukrajinskog sportistu [nastojao](#) da poveže s terorističkom simbolikom, kao i lažna naslovna stranica [Šarli Ebdo](#) u kojoj se navodno ismeva ukrajinski olimpijski tim. U okviru narativa da ukrajinska vlada nastavlja rat na leđima svojih građana, u više zemalja proširile su se [tvrdnje](#) da su pojedini sportisti pobjegli umesto da se vrate u Ukrajinu.

Hapšenje Nikolasa Madura u Venecueli

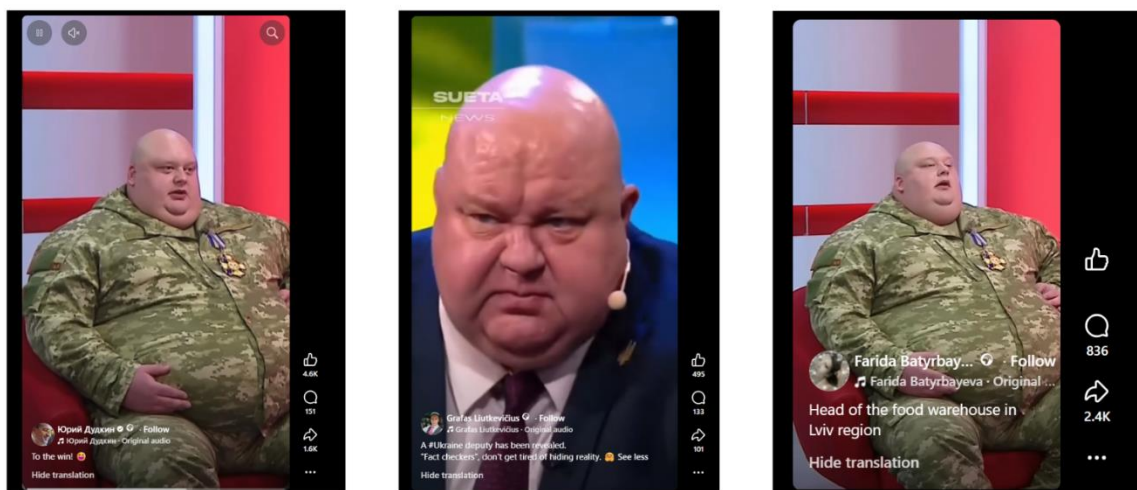
I prvi veliki međunarodni događaj godine bio je povod za izazivanje informacionog haosa. Ista [lažna slika](#) predsednika u pritvoru otkrivena je u Litvaniji, Španiji, Gruziji, Argentini, Bosni i Hercegovini, Meksiku i Srbiji. Narativi o Madurovom padu kružili su u širokom luku, praćeni manipuliranim fotografijama i video snimcima koji su građeni kao polarizujuće priče: od [sadržaja](#) koji tobože pokazuje venecuelansku prvu damu Siliju Flores s tragovima nasilja na telu, do generisanih ili dekontekstualizovanih [snimaka](#) na kojima se Maduro prevozi kroz Njujork u kavezu, pa sve do [video snimaka](#) generisanih veštačkom inteligencijom u kojima Venecuelanci [plaču](#) zbog njegovog hapšenja. Deo ovih sadržaja promovisali su ili pojačavali isti oni ekosistemi koji inače šire proruske narative.

Ismevanje Ukrajinaca

Sve приметnija taktika, uočena u više zemalja, podrazumeva diskreditovanje ukrajinskih zvaničnika i vojnog osoblja. Nasuprot ranijim pristupima koji su počivali na strahu ili viktimizaciji, ovaj sadržaj se oslanja na satiričnu dezinformaciju stvorenu uz pomoć veštačke inteligencije. Primeri uključuju video snimke navodnog ukrajinskog zvaničnika

koji govori [ruski](#) dok zagovara upotrebu ukrajinskog jezika, ili gojaznog vojnika koji [raspravlja](#) o nestašici hrane.

Nalozi poput [@ua_telemarahvon](#) na TikToku, koji broji više od 10.000 pratilaca, redovno objavljuju ovakve podrugljive snimke koji potom bivaju deljeni po drugim platformama, a otkriveni su i u Litvaniji i u Gruziji. Cilj ove taktike je da se ukrajinskim predstavnicima naruši kredibilitet – ne frontalnim napadima, već ismevanjem.

Ustaljeni narativi

Narativi koji se uporno ponavljaju u različitim jezičkim sredinama i regionima i dalje su prisutni. Među najzastupljenijima su lični napadi na Zelenskog kroz lažne optužbe za korupciju, skrivene lojalnosti i sukob interesa – uključujući [tvrdnje](#) da je novac Evropske unije iskoristio za kupovinu akcija kompanije AstraZeneca (otkriveno u Španiji, Litvaniji i Srbiji) ili da poseduje [izraelsko državljanstvo](#) (otkriveno u Bosni i Hercegovini, Španiji i Argentini). [Narativi](#) koji Ukrajinu prikazuju kao tvornicu inscenirane propagande takođe se nastavljaju – primera radi, lažnim optuživanjem žrtava, komemorativnih ceremonija ili dokumentovanih zločina poput masakra u Buči da su inscenirani, uz pozivanje na navodne izveštaje UN.

Na španskom govornom području ponovo su se pojavili sadržaji koji Rusiju prikazuju u pozitivnom svetlu. Konkretno, [objave](#) otkrivene u Meksiku i Kolumbiji o navodnoj besplatnoj ruskoj vakcini protiv raka skupile su više od 27.000 lajkova. Premda su predstavljene kao korisne informacije, ove objave redovno provlače ideju da bi, ukoliko ovaj lek ne stigne do ostatka sveta, za to bile odgovorne [zapadne interesne grupe](#).

Ukrajinsko oružje

Narativ o navodnom skretanju zapadnog oružja poslatog Ukrajini u pogrešne ruke nastavio je da jača. Ovaj narativ ne teži samo tome da dovede u pitanje vojnu podršku Kijevu, već i da utiče na javnost u trećim zemljama sugepišući da to oružje završava na crnom tržištu ili u rukama organizovanog kriminala – uz lažne tvrdnje o njegovom prisustvu u [zalivskim državama](#) ili u redovima [meksičkih kartela](#).

3. Trendovi po zemljama

Evropa

Bosna i Hercegovina

Posebno se ističe sadržaj precizno prilagođen lokalnoj publici. Najmanje tri [opovrgnute obmane](#) otkrivene u ovoj zemlji plasirao je RT Balkan. Među njima su tvrdnje o navodnoj „pljački“ imovine [Srpske pravoslavne crkve](#) povodom registracije zeničke katedrale kao državne imovine i manipulacija fotografije ljudskih ostataka kojima se lažno pripisuje identitet srpskih [žrtava iz Kravice](#). Ovi sadržaji otkrivaju da su ruskim medijima na meti istorijski događaji i identitetski sukobi, koje koriste kako bi produbili polarizaciju u bosanskohercegovačkom društvu.

Srbija

Fejsbuk [objava](#) sa srpskog profila, koja tvrdi da je Rusija isporučila 500 tona oružja Iranu, premašila je 2.300 lajkova. Otkrivena su i dva sadržaja vezana za Mađarsku s lažnim tvrdnjama kao što su „[Orban objavio rat Ukrajini](#)“ i „[Mađarska vojska kreće prema ukrajinskoj granici](#)“, pri čemu je potonja dobila 1.900 lajkova u jednom rilisu.

Gruzija

Otkrivene su viralne fejsbuk objave koje dezinformacije o Ukrajini šire kroz narative o korupciji i veštački generisani sadržaj. Ukupno 35.600 [korisnika reagovalo](#) je na platformi na lažnu vest da je Nacionalni antikorupcijski biro Ukrajine (NABU) tokom pretresa doma Julije Timošenko [oduzeo](#) zlatna invalidska kolica. Pored toga, [tri video snimka](#) generisana veštačkom inteligencijom, na kojima se pojavljuju navodni ukrajinski vojnici, deljeni su više od 3.390 puta i skupili su 9.300 lajkova.

Litvanija

Pored snimka navodnog gojaznog ukrajinskog vojnika koji su prenosili različiti nalozi, uočeni su i narativi čiji je cilj da se Ukrajina i njeni evropski saveznici međusobno zavade. Primer je [lažna tvrdnja](#) da je „Danska zatražila od Ukrajine povraćaj 680 miliona evra vojne pomoći“.

Kružio je i [manipulisani sadržaj](#) u kome nemačka političarka Alisa Vajdel Volodimira Zelenskog naziva „šarlatanom“ i optužuje ga za izdaju sopstvene nacije, kao i [dezinformacija](#) da je ukrajinsko žito buđavo i puno larvi izazvalo epidemiju kožne bolesti kod stoke u Francuskoj.

Ukrajina

Tokom ovog perioda naglo su se umnožili dipfejkovi i lažirani video snimci koji oponašaju vizuelni identitet i brendiranje međunarodnih medija, što je taktika prepoznatljiva kao deo ruske kampanje mešanja Storm-1516. Ti sadržaji, oblikovani kao materijali Euronews-a, Deutsche Welle-a, AFP-a, USA Today-a ili Al Džazire, prenosili su izmišljene „vesti“ s ciljem da Ukrajince prikažu kao [pretnju javnom redu i miru](#) – lažnim izveštajima o [pljačkama u Dubaiju](#), [napadima](#) u Španiji, [kradama](#) tokom Olimpijskih igara u Milanu, [hapšenjima](#) aktivista u Evropi, ili čak [tvrdnjama](#) da je Iran napao SAD i Izrael projektilima koje je isporučila Ukrajina.

Španija

Na početku perioda monitoringa dominirao je sadržaj koji Zelenskog prikazuje kao nekog ko [zloupotrebljava](#) resurse zapadnih partnera, uz [niz objava](#) vezanih za Zimske olimpijske igre. Međutim, u Španiji se uočava i kako su proruski dezinformacijski akteri iskoristili slučaj koji je privukao veliku pažnju domaće i strane javnosti, plasiranjem narativa da vlada stavlja imigrante ispred interesa španskih građana. [Slučaj](#) Noelije Kastiljo, mlade Špankinje kojoj je eutanazija primenjena 26. marta, takođe je zloupotrebljen – u opticaj je puštena lažna vest da je bila „silovana od strane grupe imigranata“.

Latinska Amerika

Argentina

U ovom periodu intenziviran je sadržaj koji Ukrajinu dovodi u vezu s trgovinom decom. [Objava](#) na X-u o navodnom uspostavljanju mreže za prodaju beba u Ukrajini skupila je

više od 3.000 deljenja i 45.000 impresija. Istovremeno, konzorcijum medija objavio je istragu zasnovanu na procurelim dokumentima koji razotkrivaju [rusku kampanju](#) usmerenu na uticanje na argentinske medije i podrivanje vlade Havijera Mileja.

Kolumbija

Uočljivi su dezinformacijski sadržaji koji grade pozitivnu sliku Rusije kao pouzdanog međunarodnog saveznika, nasuprot negativnoj predstavi zapadnih aktera. U tim narativima Vladimir Putin nastupa kao akter koji razobličava zapadnu hipokriziju i suprotstavlja se njenim postupcima – uz [lažne tvrdnje](#) kao što je ta da bi NATO već bio pred kapijama Moskve da se Rusija ponaša poput Izraela u Gazi, ili da bi Rusija [nuklearnim projektilima](#) odgovorila na izraelske provokacije. U istom maniru prikazivanja Rusije kao sile koja ispravlja nepravde, šire se i [tvrdnje](#) da je Rusija navodno pokrenula istragu o monopolu nad vakcinama protiv kovida 19, koji se pripisuje Bilu Gejtsu, pozivajući se na njegovo pojavljivanje u Epstein dosijeima. Video koji je bio posebno namenjen kolumbijskoj publici prikupio je više od 11.000 lajkova, a u njemu se navodno [prikazuje](#) Putin kako čestita Kolumbiji na produbljivanju veza s Rusijom u oblasti bezbednosti i energetike.

Meksiko

Jedan od upečatljivijih [sadržaja](#) tvrdio je da je meksička policija zaplenila ukrajinski dron „Baba Jaga“ koji su koristili karteli – s ciljem da se Ukrajina poveže s organizovanim kriminalom i na taj način diskredituje. Sadržaji vezani za hapšenje Nikolasa Madura bili su posebno viralni. Pojavili su se i sadržaji koji Epstein dosijee stavljaju u službu proputinovskih i antizelenski narativa: objava na [X-u](#) koja lažno tvrdi da je Zelenski, kao navodna figura u tim dokumentima, bio umešan u trgovinu decom u Ukrajini, skupila je gotovo pola miliona pregleda, dok [video](#) na TikToku s više od 21.000 lajkova tvrdi da ti dokumenti dokazuju kako je Putin spasao 16.000 ukrajinske dece iz Kijeva.

Venecuela

Tokom posmatranog perioda, jedna od najznačajnijih promena u Venecueli nije pojava novih narativa, već strukturna transformacija u načinu na koji proruske dezinformacije cirkulišu. Nakon događaja od 3. januara 2026. vezanih za hapšenje Nikolasa Madura, uočava se zametan pad aktivnosti naloga i kanala koji su ranije pojačavali sadržaje usklađene s ruskim interesima. Više Telegram kanala obrisalo je arhivu objava ili uklonilo znatan deo sadržaja, dok su X nalozima koji su širili mimove, satiru i komentare o ratu u Ukrajini ili potpuno prestali da se bave tom temom ili preusmerili pažnju na druge oblasti.

Pojačavanje proruskih narativa u kontekstu sukoba u Ukrajini sada je skoro isključivo skoncentrisano u državnim ili s vladom povezanim venecuelanskim medijima, a ne u neformalnim, anonimnim ili decentralizovanim mrežama. Ovaj pomak ukazuje na to da je difuzniji sloj koji je ranije obezbeđivao širi doseg i veću fleksibilnost sužen, ustupajući mesto institucionalizovanijem i strogo kontrolisanom okruženju. Ovakva promena govori da distribucija proruskog sadržaja u Venecueli počiva na koordinisanim

strukturama i da je osetljiva na promene u političkom kontekstu i na kalkulacije rizika aktera koji su u to uključeni.

Informacije o projektu

Ovaj izveštaj deo je projekta ATAFIMI. Kroz razvoj pionirskog tehnološkog alata za istraživanje FIMI (stranog manipulisanja informacijama i mešanja) i prekograničnih dezinformacijskih kampanja, sistem objedinjuje i čuva dezinformacijske sadržaje otkrivene u zemljama učesnicama. Primena zajedničke metodologije omogućava prepoznavanje prekograničnih dezinformacijskih kampanja, kao i narativa koji istovremeno kruže u Evropi i Latinskoj Americi.

U projektu učestvuju: Fundación Maldita.es (Španija), StopFake (Ukrajina), Delfi (Litvanija), Myth Detector (Gruzija), Zašto ne (Bosna i Hercegovina), RasKRIKavanje i FakeNews Tragač (Srbija), Chequeado (Argentina), La Silla Vacía (Kolumbija), Verificado.mx (Meksiko) i Cazadores de Fake News (Venecuela).

